

סף המוות

כדי להתאים את חומרת העונש לנסיבות העבירה נקבע השבוע מדרג חדש בעבירות גרימת המוות • את משפחתו של גדי ויכמן זה כבר לא ינחם

הנה סיטואציה כל-ישראלית: קבוצת צעירים מתרכזת לאחר חצות בפארק שכונתי ומקימה רעש מחריש אוזניים. תנוקות, ששנתם קלה, מתעוררים ומתקשים להירדם. ישנם הורים שיתרכזו בניסיונות להרדיםם, בתקווה כי הרעש המטריר יפסק בקרוב. אחרים יקראו ממרומי מרפסותיהם אל המרעישים להדליל ממעשיהם. מעטים ייודו באישון ליל אל הגן הסמוך וידרשו כי השקט ישוב על כנו. דרישתם תיענה בחיוב או בשלילה, ובסיומם של דברים הם יחזרו לכוניהם ללילה קצר יותר או פחות.

למרבה הצער, לא כך הסתיים העניין מבחינתו של גדי ויכמן מבאר שבע, ויכמן דרש בתוקף מחבורת צעירים, שהרעשה מתחת לביתו כי-2:00 לפנות בוקר, להפסיק מיד כי בתו התנוקת מתעוררת שוב ושוב ואינה מצליחה להירדם. ויכמן נרדף בחוזהו על ידי אחד הצעירים, ערן אחיון, תוסטר תוך זמן קצר. השבוע הרישע בית המשפט את הדוקר ברצח, לאחר שדחה את טענתו כי לא התכוון לגרום למוות, וכי ויכמן מת כתוצאה מקטטה שהתפתחה ביניהם. טענת הגאשם נועדה לגרום לבית המשפט להרשיע אותו בעבירה של הריגה ולא בעבירת רצח. ההבדל כתוצאה ברור: עונש של עד 20 שנות מאסר בשל הריגה, לעומת מאסר עולם חובה בגין עבירת רצח (אלא אם יוכחו נסיבות מקילות יוצאות דופן).

אחיון קיווה בוודאי לפסיקה דומה לזו שניתנה במקרה מפורסם אחר, בו אריק קרפ, שישב עם אשתו ובתו על ספסל בחוף הים בתל אביב, הוכח למוות על ידי קבוצת צעירים. ההבטות לא פסקו גם כששכב חסר אונים על הקרקע. התוקפים, שהעמדו לרין בעבירת רצח, הורשעו בהריגה בלבד, שכן לא הוכח שהייתה להם כוונה להמית את קרפ, ואף לא היו בידיהם כלי נשק קטלניים. בית המשפט גזר עליהם 20 שנות מאסר בגין ההריגה ושש שנים נוספות בגין עבירות אחרות שביצעו באותו מקרה טראגי.

מדובר בעונש המקסימלי בעבירת הריגה, שמוטל בנסיבות חמורות במיוחד. ברוב המקרים שבהם אדם גורם למוות של אחר, ולא הוכח כי התכוון מלכתחילה להמיתו, נגזרים עונשים נמוכים יותר. כך בוודאי כאשר מדובר בעבירה של גרימת מוות ברשלנות, שבה מואשמים פעמים רבות נהגים שודרו למוות הולכי רגל. העונש המרבי על עבירה זו הוא עד שלוש שנות מאסר, ולא אחר עונשיהם של הנהגים מסתכמים בחודשים ספורים. החוק הקיים בעבירות גרימת המוות בישראל מביא לעיתים לתוצאות בעייתיות. מעשים הנתפסים כחמורים מבחינת נסיבותיהם מביאים לענישה שלעיתים נראית קלה מדי, בעוד התנהלות אומללה שהביאה למוות של אדם בלא שמץ של כוונה עלולה להיענש בחומרה יתרה.

בריוק כיום שבו הורשע אחיון, אישרה ועדת השרים לענייני חקיקה מהפכה בעבירות גרימת המוות. במקום שלוש דרגות עיקריות של עבירות המות (רצח, הריגה וגרימת מוות ברשלנות), יכלול החוק החדש שתי דרגות שונות של עבירת רצח, שתי דרגות של המות בלתי מכוונת ושתי דרגות של גרימת מוות ברשלנות. החלוקה הזאת תאפשר לבתי המשפט להגיע לתוצאות מדויקות יותר, המתאימות לנסיבות הספציפיות שיוכחו בפניהם. בעבירת רצח מדרגה ראשונה, המחייבת עונש מאסר עולם, יורשע אדם שמתכוון להמית את חברו ועשה זאת בנסיבות מחמירות, כמו למשל הכנון מוקדם. גם המתת נבחר ציבור, המתת עד בהליך פלילי, מעשה טרור או גזענות ייכללו בכך. בהעדר נסיבות מחמירות כאלה, ייקבע מאסר העולם כעונש מקסימלי, ואפשר יהיה לגזור עונש חמור פחות.

מי שיביא למוות של אחר בנסיבות מקילות, למשל בעקבות התגרות מצדו, או עקב התעללות חמורה בו או כבן משפחתו, יישא כי-20 שנות מאסר לכל היותר. מי שימית בקלות דעת צעיר לעונש מקסימלי של חמש שנות מאסר. אדם שיגרם למוות כתוצאה מהתרשלות המטוה באופן ניכר מהתנהגות סבירה, ייענש בחומרה רבה יותר ממי שהתרשלותו הייתה קלה יותר. הדיוק המשפטי הזה חשוב להשגת הלימה ראויה בין נסיבות מעשה נטילת החיים לבין מידת הקלון הטמונה בו וחומרת העונש שתוטל בגינו. אך מבחינת משפחתיהם של הקורבנות, יקדים הלך לבלי שוב ושום סעיף עבירה או עונש, מדויק ככל שיהיה, לא יחזירו אליהם. ♦

הכותב הוא בעל משרד עורכי דין המתמחה בליטיגציה פלילית, מינהלית ואזרחית ובתחום דיני התקשורת